

NOBEL EKONOMİ ÖDÜLLERİ

İktisat bilimi alanında dünyanın en prestijli ödülü kabul edilen Nobel İktisat ödülü, İsveç Kraliyet Bilimler Akademisi tarafından, 2012 yılında **Lloyd SHAPLEY**'e (Kaliforniya Üniversitesi, Los Angeles-ABD) verilmiştir. Shapley, bu ödüle "Dengeli tahsis edilme kuramı ve piyasa tasarımı uygulamasındaki katkılarından" dolayı layık görülmüştür.

LLOYD SHAPLEY - 2012 NOBEL EKONOMİ ÖDÜLÜ

Yaşam Öyküsü: Lloyd Shapley 2 Haziran 1923'de Cambridge, Massachusetts, ABD'de doğmuştur. Lloyd Shapley bilimsel bir ailenin içinde, beş çocuğun dördüncüsü olarak dünyaya gelmiştir. Babası tanınmış astonomi bilimcisi Harlow Shapley'dir. Harlow Shapley, güneşin galaksinin merkezinde olmadığını belirterek oldukça dikkat çekici bir iddiada bulunmuş olan bir bilim adamıdır. Matematik becerilerini ilk kez kazanmaya başladığı Harvard Gözlemevinde yöneticilere tahsis edilen bir evde büyümüştür.

Eğitim-Kariyer: İlk ve ikinci derecede eğitiminden sonra Harvard Üniversitesi'nde üniversite eğitime başladı. Fakat II. Dünya Savaşı sürdüğü için 1943'de askere alındı. Aynı yılda Amerikan Ordu Hava Kuvvetleri'nde çavuş olarak, Çin'e gönderildi. Burada iken Sovyet Rusya ordusunun kullandığı hava durumu şifrelerini çözmesi dolayısıyla Amerika "Bronz Yıldız" madalyası ile şereflendirildi. Savaşın sona ermesinden sonra Amerika'ya dönüp 1948'de Harvard Üniversitesi Matematik bölümünden mezun oldu. Bundan sonra Amerikan ileri teorik araştırma merkezlerinin başında gelen Rand Corporation'da bir yıl çalıştı. 1953'te Princeton Üniversitesi'nden doktora derecesi kazanarak mezun oldu. Tezinde ve doktora sonrasında araştırma konusu, İngiliz iktisatçı Francis Ysidro Edgeworth tarafından ortaya çıkartılan fikirleri geliştirip oyun kuramı alanında çözüm kavramları olan "Shapley değeri" ve oyun çekirdeği kavramlarını ortaya atıp geliştirmek oldu. Doktorasını aldıktan sonra bir süre Princeton'da öğretim üyeliği yaptı. Sonra 1964'dan 1981'e kadar kariyerini Rand Corporation'da devam ettirdi. 1981'de emekli olmasına rağmen Kaliforniya Üniversitesi'nde matematik ve iktisat bölümlerine bağlı olarak şeref profesörü olarak çalışmalarını devam ettirmektedir.

İktisat Bilimine Katkıları: Shapley'in tanınmış teorik katkıları matematiksel iktisat alanında, özellikle de oyun kuramı konusundadır. Bu konuda çalışan bilimciler tarafından, 1940'lı yıllardaki von Neumann ve Morgenstern'in öncü çalışmaları yanında, Lloyd Shapley oyun kuramının canlı baş temsilcisi olarak kabul edilmektedir. Shapley'in çalışmalarının merkezinde rekabete dayalı davranışlar ve altında yatan oyun teorik dayanaklar yer almaktadır. Mümkün olabilecek en optimal yol ile farklı oyuncuların nasıl bir araya getirilebileceği, kilit öneme sahip bir ekonomik problemdir. Shapley, kooperatif oyun teorisini kullanarak farklı eşleştirme metotları üzerine çalışmıştır. Bu teori çerçevesinde istikrarlı bir eşleştirme bulunabilmektedir. Diğer araştırmacıların da desteğiyle Shapley, istikrara ulaşmayı sağlayacak metotları belirlemede başarılı olmuştur. 1980'lerden itibaren Alvin Roth Shapley'in teorik sonuçlarını kullanarak, piyasaların pratikteki davranışlarını incelemiştir. Ampirik çalışmalar ve laboratuvar deneyleri göstermiştir ki, eşleştirme metotlarında başarılı olmak için istikrar kritik bir öneme sahiptir. İktisat bilimine yaptığı katkılar arasında; Shapley değeri, Shapley -Shubik güç endeksi, stokastik oyunlar, Bondareva-Shapley teoremi, Shapley-Folkman lemma ve teoremi, Gale-Shapley algoritması, potansiyel oyun, çekirdek, kernel ve nucleolus, piyasa oyunları, otorite dağılımı, çoklu kişi faydacılığı ve atomik olmayan oyunlar sayılabilir.